

Oponentský posudek diplomové práce Bc. Jana Ježka: Automatizace výrobních linek: etické hledisko, KTF UK, Praha 2024

Jméno vedoucího práce: Prokop Sousedík

Diplomová práce Bc. Jana Ježka: *Automatizace výrobních linek: etické hledisko* se zabývá automatizací a s ní spojenou robotizací a snaží se ukázat, které etické zásady jsou pro tuto oblast relevantní. Autor nejprve charakterizuje proces automatizace a jeho historický vývoj, ve druhé části práce se zaměřuje na sociologické důsledky tohoto jevu a konečně ve třetí posuzuje proces z hlediska etického. Cílem práce je (jak se dočteme v Úvodu na s. 6) *popsat stávající situaci a hledat odpovědi na otázky*. Ty jsou ovšem představeny dosti široce a neurčitě, totiž *Je etické nahrazovat člověka robotem? Co budou dělat lidé, kteří museli opustit zaměstnání kvůli automatizaci? Uvažují etické kodexy firem problematiku automatizace? Existuje nějaká etická hranice pro tuto oblast? Můžeme si vzít nějaká poučení z historie? Je potřeba upravit systém vzdělávání?*

Po formální straně je text zpracován kvalitně, je doplněn několika barevnými ilustracemi, překlepy nenajdeme. Na stylistické neobratnosti nebo gramatické chyby narazíme zřídka (s. 56 – ...celiství charakter). Práce se zdroji je rovněž na dobré úrovni a citace jsou formálně v pořádku.

To ovšem nelze říci o stránce obsahové. Hlavním problémem práce je, že se jedná o texty, které (jak vyplývá už z nejasně stanoveného cíle), nejsou spojeny jednotnou tezí, k níž by se autor hlásil nebo kterou by vyvracel, popř. otázkou, na niž by hledal (a našel!) odpověď. První dvě kapitoly mají čistě popisný charakter, spadají do oblasti historie, resp. sociologie, nikoli do oboru filosofie. Přesto představují většinu textu (cca 2/3 práce). Domnívám se, že uvedení kontextu problematiky by mohlo být mnohem stručnější.

Třetí kapitola, jejíž název Etické hledisko automatizace slibuje filosofičtější ráz textu, má naproti tomu pouhých 20 stran. Sestává z několika podkapitol (Etika versus zisk, Firemní hodnoty, Etické kodexy, Společenská odpovědnost firmy, Zavádění automatizace), jejichž role v textu však není čtenáři dostatečně objasněna. Největší potenciál má podkapitola poslední: Etika technologií (s. 60-65). Zde se čtenáři dostane výkladu typů etických směrů (deontologie, utilitarismus, etika ctností). Ovšem místo toho, aby např. tyto směry nějak aplikoval na danou oblast, autor pouze dosti dvojznačně konstatuje: *Asi by nebylo správné kombinovat všechny přístupy a přichýlit se k jednomu z nich v případě řešení určitého etického problému*. Dále vysvětluje, že vzhledem k tomu, že lidstvo nedospělo k morálnímu konsensu, je nemožné ho určit pro stroje a je třeba začít malými krůčky. Poté uvádí sedm principů v oblasti automatizace, jak je stanovila Etická komise pro posuzování otázek spojených s provozem automatizovaných a autonomních vozidel z roku 2021. I třetí část tak do určité míry zůstává v rovině popisu, neformuluje nějaký jasnější závěr, k němuž by autor dospěl.

Z těchto důvodů práci navrhuji k obhajobě se známkou **dobře**. Diplomanta bych požádala, aby se vrátil k otázkám, které si v úvodu klade, pokusil se na ně odpovědět a své odpovědi argumentačně podepřel.

Je etické nahrazovat člověka robotem? Jak by měly firmy, podle Vašeho názoru, zohlednit problematiku automatizace ve svých etických kodexech? Jaký přístup by přitom měly zvolit?

V Praze, 3. června 2024

Kateřina Šolcová

-